

Konjeniška zveza Slovenije

Celovška cesta 25, 1000 Ljubljana

Priročnik za dresurno jahanje

Pripravila: Dora Markun

Ljubljana, Maj 2021

Vsebina

FEI PRAVILA OBNAŠANJA ZA BLAGINJO KONJA	3
1. Vsesplošna dobrobit	3
2. Telesna pripravljenost za tekmovanja	3
3. Tekmovalne prireditve ne smejo škoditi konjevi dobrobiti	4
4. Humano ravnanje s konji	4
5. Izobraževanje	5
DRESURA	6
1. CILJI IN SPLOŠNA NAČELA	6
2. SKALA TRENINGA – LESTVICA ŠOLANJA KONJA	7
3. KONJEVO GIBANJE – HODI	8
3.1 KORAK	8
3.2 KAS	9
3.3 GALOP	10
3.4 PREHODI	12
3.5 POLZAUSTAVLJANJE - POLPARADA	12
3.6 MENJANJE SMERI	12
3.7 ZAUSTAVLJANJE - STOJ	13
3.8 ODPSTOPANJE	13
4. OSNOVNE - LAŽJE DRESURNE VAJE (figure - liki - elementi)	14
4.1 ODMIK NA PRITISK NOGE	16
5. TEŽJE DRESURNE VAJE	16
5.1 STRANHODI (bočna gibanja).....	16
5.2 PIRUETA, POLPIRUETA IN OBRAT NA ZADNJEM TRUPU	19
5.3 PASAŽ	20
5.4 PIAF	21
6. ZAMAH	21
7. POSLUŠNOST.....	22
8. ZBRANOST	22
9. DRŽA IN DEJSTVA JAHAČA.....	23
10. DRESURNA ARENA – TEKMOVALNI PROSTOR	23
11. DRESURNE NALOGE	24
12. PRIJAVA NA TEKMOVANJE.....	28
13. OPREMA JAHAČA NA TEKMOVANJIH	28
14. OPREMA KONJA NA TEKMOVANJIH	28
15. OGREVALNI PROSTOR.....	29
16. IZVEDBA DRESURNIH NALOG	29
17. OSTALA DRESURNA PRAVILA.....	32
18. VIRI IN LITERATURA	32

FEI PRAVILA OBNAŠANJA ZA BLAGINJO KONJA

FEI (Federation Equestre International) pričakuje od vseh, vključenih v konjeniški šport, da ostanejo zvesti FEI pravilom obnašanja ter so zavezani načelu, da mora biti dobrobit konja najvišji cilj in ne sme biti nikoli podrejena interesom tekmovalnih ali komercialnih vplivov. Spoštovati moramo naslednja načela:

1. VSESPLOŠNA DOBROBIT

Dobro ravnanje s konjem

Konj naj bo vhlavljen in hranjen pod najboljšimi možnimi pogoji. Čista ter kvalitetna krma in voda morata biti vedno na voljo.

Metode treninga

Konji so lahko izpostavljeni le takemu treningu, ki ustreza njihovim fizičnim sposobnostim in stopnji zrelosti v njihovi disciplini. Nikakor ne smejo biti izpostavljeni katerikoli metodi treninga, ki je neprimerna, ustrahovalna ali za katero niso bili primerno pripravljani.

Podkovstvo in oprema

Oskrba kopit in kovanje morata biti opravljeno strokovno. Oprema mora biti ustrezna in prilagojena konju, tako, da mu ne povzroča bolečin in poškodb.

Transport

Med transportom morajo biti konji zaščiteni pred poškodbami in ostalimi nevarnostmi za zdravje. Prevozna sredstva morajo biti varna, dobro zračena, vzdrževana, redno razkužena in voziti jih mora usposobljeno oseba. Spremljati jih mora odgovorna oseba, ki zna ravnati s konji.

Potovanje

Vsa potovanja morajo biti skrbno načrtovana, konjem je potrebno omogočiti redne postanke za počitek z dostopom do vode in hrane.

2. TELESNA PRIPRAVLJENOST ZA TEKMOVANJA

Telesna pripravljenost in primernost

Tekmovanj se smejo udeležiti le konji, ki so dobro pripravljani, z jahači, ki lahko tako pripravljenega konja tudi dobro predstavijo.

Zdravstveno stanje

Konj, ki kaže kakeršnekoli znake bolezni, šepavosti ali ima druga predhodna bolezenska stanja, ne sme tekrovati oziroma nadaljevati s tekmovanjem, če bi bila s tem ogrožena njegova dobrobit. V nejasnih primerih je potreben posvet z veterinarjem.

Doping in zdravila

Zloraba dopinga in zdravil resno ogroža dobrobiti konja in je nedopustna. Po vsakem veterinarskem posegu moramo konju omogočiti dovolj časa za okrevanje, preden začne ponovno tekrovati.

Kirurški posegi

Kirurški posegi, ki bi ogrozili dobrobit tekmovalnega konja ali varnost drugih konj in/ali jahačev, niso dovoljeni.

Breje kobile oz. tiste, ki so ravno žrebile

Kobile po četrtem mesecu brejosti in kobile z žrebetom, ki še sesa, ne smejo tekmovati.

Napačna uporaba pripomočkov

Zloraba konj z uporabo naravnih ali umetnih pripomočkov (npr. biči, ostroge, itd.) ni dovoljena.

3. TEKMOVALNE PRIREDITVE NE SMEJO ŠKODITI KONJEVI DOBROBITI

Tekmovalne površine

S konji se sme trenirati in tekmovati samo na primernih in varnih površinah.

Talne površine

Vse talne površine, po katerih se gibljejo konji morajo biti pripravljene in vzdrževane tako, da je možnost poškodb čim manjša.

Ekstremno vreme

V ekstremnih vremenskih pogojih, kadar bi bila varnost in dobrobit konja ogrožena, se tekmovanje ne sme odvijati. V vročih ali vlažnih pogojih morajo biti zagotovljeni pogoji za hlajenje konj takoj po tekmovanju.

Vhlevljenje konj na prireditvah

Hlevi morajo biti varni, higienski, udobni, dobro zračeni in primerne velikosti glede na tip in stanje konja. Vedno mora biti na razpolago kvalitetna hrana in nastilj, sveža pitna voda ter voda za pranje.

Sposobnost za potovanje

Po tekmovanju mora biti konj sposoben za na pot glede na smernice FEI.

4. HUMANO RAVNANJE S KONJI

Veterinarski postopki

Na vseh tekmovalnih prireditvah mora biti zagotovljena strokovna veterinarska oskrba. Če se med tekmovanjem konj poškoduje ali je izčrpan, mora jahač razjahati in konja mora takoj pregledati veterinar.

Napotitveni centri (klinike)

Kadar je potrebno, se mora konja z reševalnim transportnim vozilom prepeljati v najbližji primerni zdravstveni center (kliniko) za nadaljnje preglede in terapije. Pred prevozom mora poškodovani konj dobiti ustrezno zdravstveno pomoč.

Poškodbe med tekmovanjem

Potrebno je preverjati incidenco poškodb med tekmovanjem, nadzorovati pogoje talnih površin, pogostost tekmovanj in ostale faktorje tveganja, ki bi lahko povečali možnost konjevih poškodb.

Evtanazija

Če so poškodbe tako hude, da je konja potrebno evtanazirati, mora to na human način veterinar storiti čim prej, da zmanjša čas trpljenja živali.

Pokoj

Po končani tekmovalni karieri moramo poskrbeti, da se s konji do konca njihovega življenja dobro in humano ravna.

5. IZOBRAŽEVANJE

FEI naproša vse udeležence konjeniškega športa, da si na področjih strokovnega znanja povezanega z nego in ravnanjem s športnimi konji pridobijo najvišjo možno stopnjo izobrazbe.

Pravila Kodeksa ravnanja s konjem se lahko z novimi dognanji dopolnujejo in spreminjajo. FEI zato spodbuja in podpira vsa nadaljna vlaganja v raziskave na področjih konjeve dobrobiti.

DRESURA

1. CILJI IN SPLOŠNA NAČELA

Cilj dresure je razvoj konja v zadovoljnega športnika preko harmonične vzgoje. Rezultat tega je, da postane konj miren, lahkoten, sproščen in okreten, poleg tega pa še zaupljiv, pozoren in prizadeven in tako ustvarja popolno medsebojno razumevanje s svojim jahačem.

Te kvalitete se kažejo v naslednjem:

- svoboda in pravilnost hodov,
- harmonija, lahkotnost in neprisiljenost gibanj,
- lahkotnost prednjega dela in angažiranost zadnjega dela telesa, ki izhaja iz živahnega zamaha.
- poslušnost na brzdo, poslušnost ter propustnost, brez napetosti ali upornosti.

Konj na ta način daje vtis, da dela, kar se zahteva od njega, sam od sebe. Zaupljiv in pozoren rad uboga zahteve svojega jahača, pri tem pa ostane popolnoma izravnani v vseh gibanjih na ravnih stezah ter se tudi krivi na krivih linijah.

Korak je pravilen, svoboden in neprisiljen. Kas je svoboden, sproščen, pravilen in aktiven. Galop je zbran, lahkoten in uravnotežen. Zadnje noge ne smejo biti neaktivne ali lene. Odreagirati mora na najmanjši znak jahača in s tem da življenje in duha v celotno telo.

Zaradi svojega vedno prisotnega zamaha in zaradi gibčnosti svojih sklepov, ki jih nikdar ne hromi kak upor, uboga rad in brez oklevanja, mirno in natančno različne vrste dejstev, pri tem pa ostaja v naravnem in skladnem telesnem in duševnem ravnovesju.

V vsem svojem delu, vključno tudi kadar stoji na mestu, mora konj biti "v roki" - v naslonu. Pravimo, da je konj "v roki" (v naslonu), ko je njegov vrat bolj ali manj privzdignjen in zaobljen v skladu s stopnjo dresure in se prilagaja iztegnjenosti in zbranosti hoda ter sprejema lahkoten in mehak kontakt z brzdo v popolni sproščenosti. Glava mora ostati mirna in praviloma mora biti čelna linija rahlo pred vertikalno, tilnik mora biti mehak in tvori najvišjo točko vratu, pri tem pa konj ne kaže nobenega odpora jahaču.

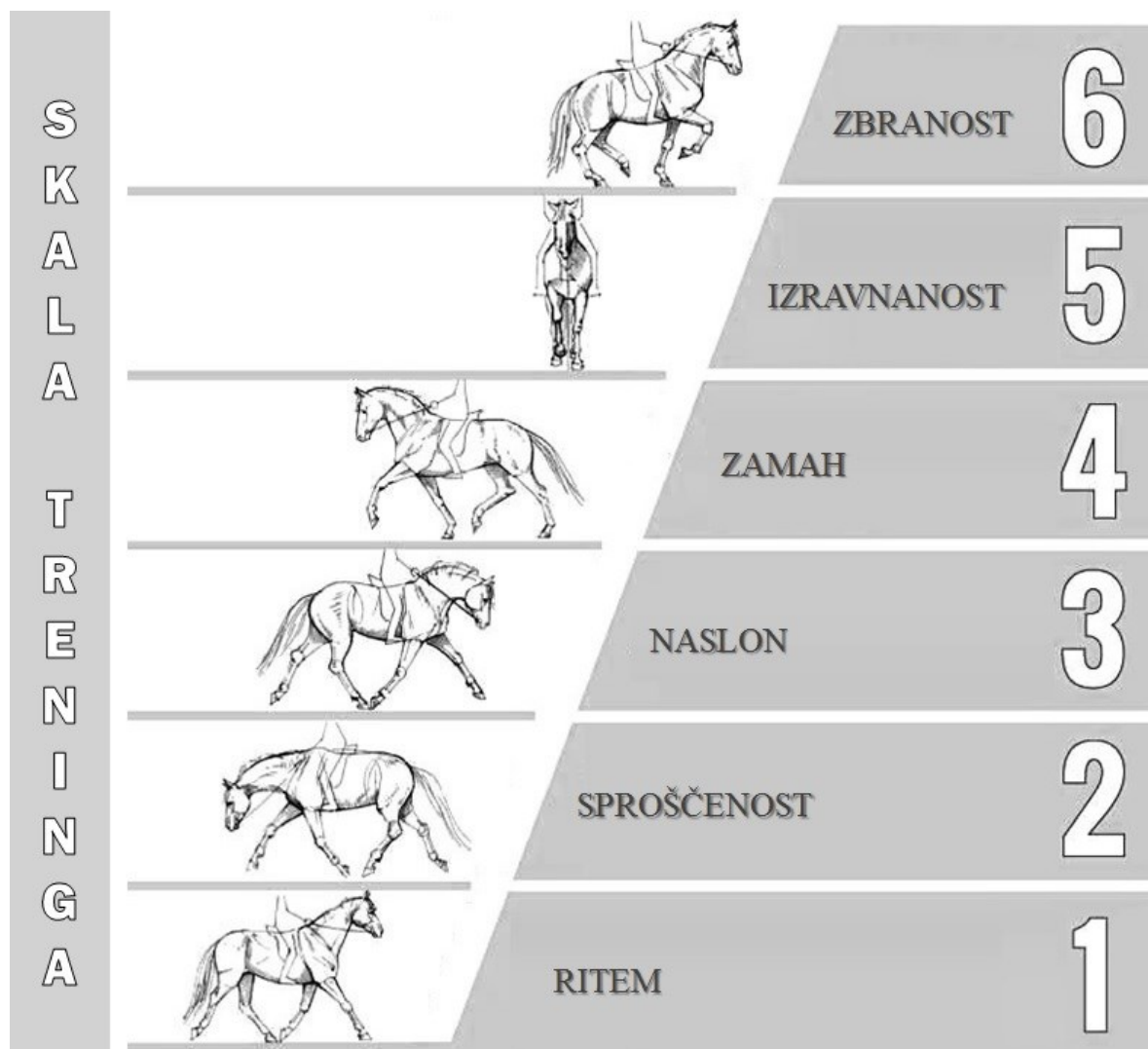
Kadenca se kaže v kasu in galopu ter je izraz prave harmonije, ki jo kaže konj pri živem, enakomernem gibanju naprej, z zamahom in v ravnotežju. Kadenca mora biti ohranjena v vseh različnih vajah v kasu in galopu ter v vseh različicah teh hodov.

Pravilnost hodov je osnova dresurnega jahanja.

2. SKALA TRENINGA – LESTVICA ŠOLANJA KONJA

Skala treninga je osnova šolanja vsakega jahalnega konja. To je program sistematične telesne vzgoje konja, za razvijanje njegove naravne, telesne in duševne sposobnosti, ki se uporablja tako za trening mladih konj kot tudi konj na najvišjem nivoju znanja.

Skala treninga je sestavljena iz šestih točk:

Vseh šest točk se med seboj prepleta in povezuje. Z upoštevanjem teh načel dobi jahač poslušnega, sproščenega in udobnega konja z dobrim osnovnim znanjem.

3. KONJEVO GIBANJE – HODI

3.1 KORAK

Korak je vrsta hoda v **pravilnih štirih taktih** z enakimi intervali med vsakim korakom. Ta pravilnost mora biti v kombinaciji s popolno sproščenostjo skozi vsa gibanja v koraku.

Kadar se prva in zadnja noga na isti strani premikata skoraj istočasno, postane korak skoraj stransko gibanje, ki lahko postane pas, kar je resno poslabšanje koraka.

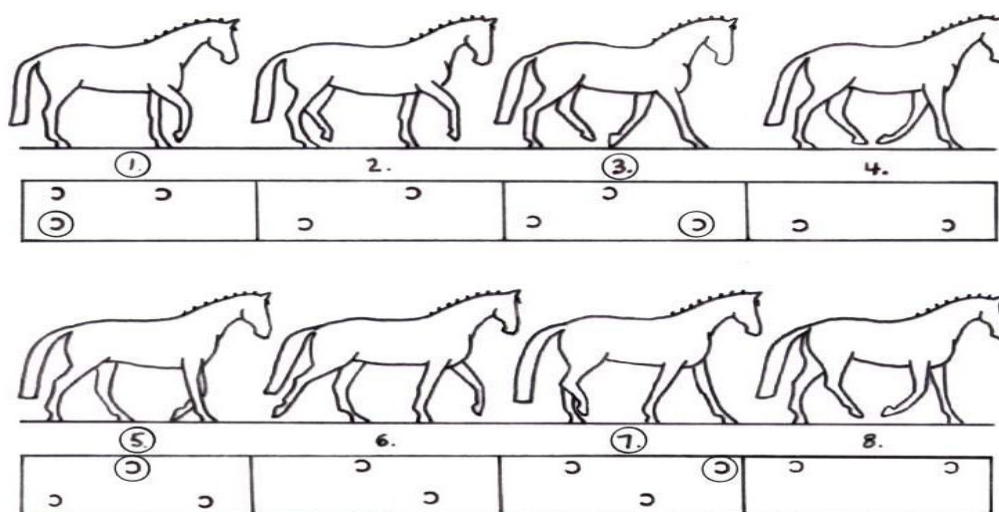
Poznamo naslednje vrste koraka: Srednji korak, Zbrani korak, Pojačani korak in Svobodni korak. Med temi vrstami koraka bi vedno morala biti jasna razlika v konjevi drži in prestopanju nog.

Srednji korak. Jasen, pravilen in neprisiljen korak z rahlim podaljšanjem. Konj ostane »v roki« (naslonu) in sproščeno ter energično koraka s pravilnimi in odločnimi koraki. Zadnje noge se dotaknejo tal pred odtisi prvih nog. Jahač vzdržuje lahen, mehak in stalen kontakt z usti konja ter mu pusti naravno gibanje glave in vratu.

Zbrani korak. Konj ostane »v roki« (naslonu), odločno koraka naprej s privzdignjenim in zaobljenim vratom in očitno kaže, da se nosi sam. Čelna linija glave se približuje vertikali, jahač pa vzdržuje mehak in stalen kontakt s konjevimi usti. Zadnje noge se aktivirajo z močno akcijo skočnih sklepov. Konj ves čas hodi "korakoma" in energično, njegove noge stopajo v pravilni zaporednosti. Vsak korak pokrije manj terena kot v srednjem koraku, je bolj privzdignjen, ker se sklepi upogibajo izraziteje. Zbrani korak je bolj kratek kot srednji korak, vendar bolj aktiven.

Pojačani korak. Konj pokriva kar največ terena, pri tem ne hiti in koraki ostanejo enakomerni. Kopita zadnjih nog stopajo zelo jasno pred sledove prednjih nog. Jahač konju dovoli, da iztegne svoj vrat in gre z glavo navzdol in naprej, pri tem pa ne izgubi kontakta z njegovimi usti ter tilnikom. Gobec mora biti vidno pred vertikalo.

Svobodni korak. Svobodni korak je hod sprostitve, v katerem konju dovolimo popolno svobodo, da zniža in raztegne vrat in glavo. Bistveno za kvaliteto svobodnega koraka je stopnja pokrivanja terena in dolžina korakov, pri čemer morajo zadnje noge vidno stopati pred stopinje prvih nog.

Korak je hod v štirih taktih z osmimi (8) fazami (številke v krožcih označujejo takt)

Raztegovanje na dolgih vajetih. Ta vaja daje jasn vtis propustnosti konja in dokazuje njegovo ravnotežje, prožnost, ubogljivost ter sproščenost. Za pravilno izvedbo te vaje mora jahač podaljšati vajeti, da se konj lahko postopno raztegne naprej in navzdol, pri čemer mora gobec segati približno do horizontalne linije, glede na točko plečke. Ohraniti se mora elastičen in stalen kontakt z jahačevima rokama. Hod mora ohranjati svoj ritem, konj mora ostati lahek v plečih, z dobro angažiranimi zadnjima nogama. Pri skrajšanju vajeti mora konj sprejeti kontakt brez upora v gobcu ali tilniku.

3.2 KAS

Kas je hod v dveh taktih, med katerima je trenutek lebdenja. Konj stopa hkrati z dvema diagonalnima nogama, istočasno z eno prednjo in eno zadnjo nogo (zadnja desna in prednja leva ter obratno).

Kas mora pokazati svobodne, aktivne in pravilne korake.

Kvaliteta kasa se ocenjuje po splošnem vtisu, po enakomernosti in elastičnosti korakov, kadenci in zamahu v zbranosti in pojačanju. To izhaja iz elastičnega hrbta, dobrega angažiranja zadnjih nog, kakor tudi sposobnosti konja, da obdrži isti ritem in naravno ravnotežje v vseh variacijah kasa.

Poznamo naslednje vrste kasa: delovni kas, podaljšanje korakov, zbrani kas, srednji kas in pojačani kas.

Delovni kas. Je hod med zbranim in srednjim kasom, v katerem konj še ni dovolj izdelan in pripravljen za zbrana gibanja. Konj kaže lastno ravnotežje, ostaja v naslonu, se premika naprej z enakimi, elastičnimi koraki ter dobro akcijo skočnih sklepov. Izraz »dobra akcija skočnih sklepov« poudari pomembnost zamaha, ki izhaja iz aktivnosti zadnjega dela telesa.

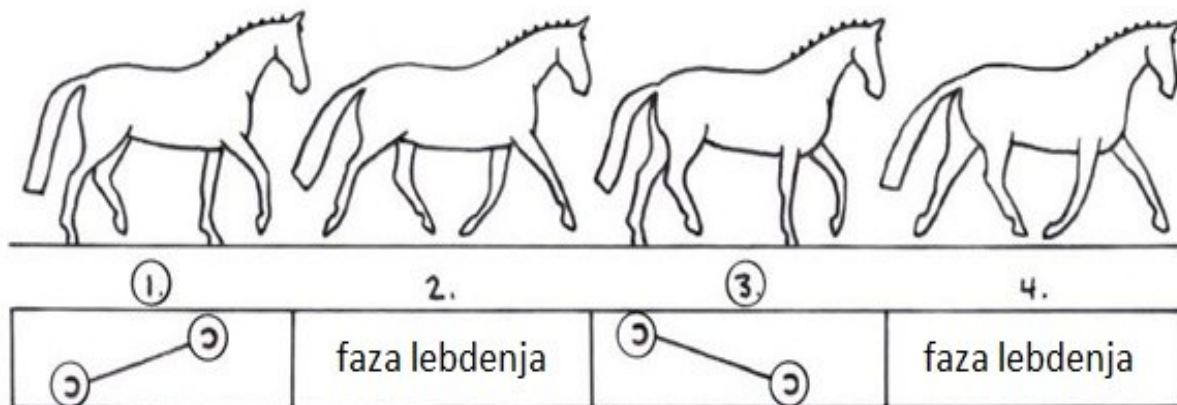
Podaljšanje korakov. V začetnih, lažjih dresurnih nalogah in v nalogi za štiriletne konje je zahtevano »podaljšanje korakov«. To je varianta med delovnim in srednjim kasom, kajti konj v tej fazi treninga še ni pripravljen na srednji kas.

Zbrani kas. Konj v naslonu se pomika naprej z dvignjenim in zaobljenim vratom. Skočni sklepi so dobro angažirani in upognjeni, energični zamah omogoči plečjem, da se svobodno gibljejo, in na ta način konj pokaže, da se lahko sam nosi. Konjevi koraki so krajši kot v drugih vrstah kasa, ne da bi izgubili elastičnost in kadenco.

Srednji kas. Če primerjamo s pojačanim kasom, je to hod z zmernim podaljšanjem, toda »bolj okrogel« in brez hitenja. Konj se pomika naprej z jasno podaljšanimi koraki in zamahom zadnjih nog, jahač dovoli konju, da nosi glavo rahlo pred vertikalno kot v zbranem in delovnem kasu ter istočasno rahlo spusti glavo in vrat. Koraki morajo biti enakomerni, celotno gibanje mora biti uravnoteženo in neprisiljeno.

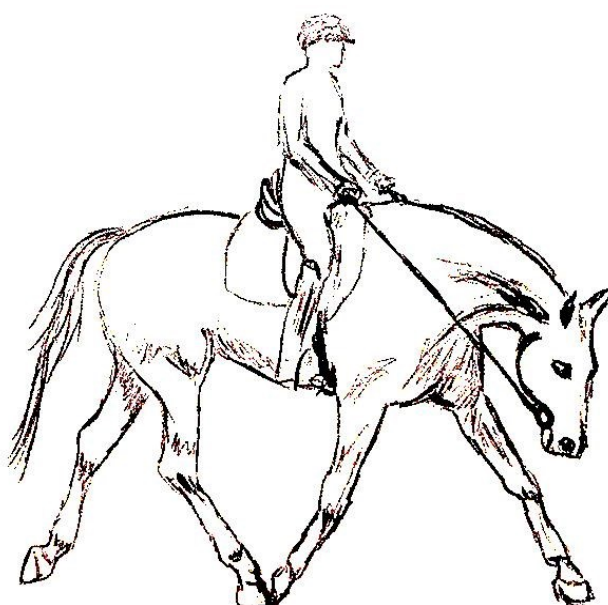
Pojačani kas. V pojačanem kasu konj pokriva kar se da največ terena. Ne da bi hitel, podaljša korake do skrajnosti, kar je posledica aktivnega zamaha zadnjega dela telesa. Jahač dovoli konju podaljšanje okvirja s kontroliranim tilnikom in tako dobro pokrivanje terena. Prva kopita naj bi se dotaknila tal v točki, v katero so namenjena. Prve in zadnje noge naj bi se iztegnile enakomerno naprej v pojačavi. Celotno gibanje mora biti dobro uravnoteženo in prehod v zbrani kas mora biti izveden s prenosom teže v zadnji del konjevega telesa.

V dresurnih nalogah se vsa dela v kasu jahajo v sedečem kasu, razen če je v nalogi drugače predpisano.

Kas je hod v dveh taktih s štirimi fazami (številke v krožcih označujejo takt)

Iztegovanje na dolgih vajetih. Ta vaja mora dati jasn občutek propustnosti konja in pokazati njegovo ravnotežje, elastičnost, poslušnost in sproščenost. Za pravilno izvedbo tega elementa mora jahač podaljšati vajeti tako, da se konj postopoma iztegne naprej in navzdol. Ko se vrat spusti naprej in navzdol, naj bi konjev gobec praviloma dosegel vodoravno linijo glede na točko plečke. Jahač mora ohraniti elastičen in stalen kontakt. Hod mora ostati v ritmu, konj mora biti svoboden v gibanju plečke in zadnje noge morajo biti dobro angažirane. Pri skrajševanju vajeti mora konj sprejeti kontakt brez upiranja v gobcu ali tilniku.

3.3 GALOP

Galop je hod v treh taktih, pri katerem si npr. v desnem galopu sledijo koraki posameznih nog v naslednjem vrstnem redu: leva zadnja, diagonalna prednja leva in zadnja desna ob istem času, prednja desna; temu sledi trenutek lebdenja vseh štirih nog, preden se prične spet naslednji galopni skok.

Konj mora preiti v galop vselej brez oklevanja; galopni skoki so enakomerni, v enakem ritmu in lahkotni.

Kvaliteta galopa se meri po skupnem vtisu, po enakomernosti in lahkotnosti treh taktov, kar je posledica sprejemanja brzde, mehkega tilnika in angažiranja zadnjih nog, ki izvira iz aktivnosti skočnih sklepov, kakor tudi po sposobnosti, da ostaja v istem ritmu in naravnem ravnotežju tudi po prehodu iz ene vrste galopa v drugega. Konj mora biti na vseh ravni linijah vedno povsem izravnani in na krivih linijah pravilno previti.

Poznamo naslednje vrste galopa: Delovni galop, Podaljšanje korakov, Zbrani galop, Srednji galop in Pojačani galop.

Delovni galop: To je vrsta hoda med zbranim in srednjim galopom, v katerem konj še ni dovolj izdelan in pripravljen za zbrana gibanja. Konj kaže lastno ravnotežje, ostaja v naslonu, se premika naprej z enakimi, elastičnimi skoki ter dobro akcijo skočnih sklepov. Izraz »dobra akcija skočnih sklepov« poudari pomembnost zamaha, ki izhaja iz aktivnosti zadnjega dela telesa.

Podaljšanje korakov. V začetnih, lažjih dresurnih nalogah in v nalogi za štiriletne konje je zahtevano »podaljšanje korakov«. To je varianta med delovnim in srednjim galopom, kajti konj v tej fazi treninga še ni pripravljen na srednji galop.

Zbrani galop. Konj v naslonu se pomika naprej z dvignjenim in zaobljenim vratom. Skočni sklepi so dobro angažirani in upognjeni, ostati mora v energičnem zamahu ter omogočiti plečam, da se lahko dobro gibljejo in na ta način pokaže, da se lahko sam nosi. Konjevi skoki so krajši kot v drugih vrstah galopa, ne da bi izgubili elastičnost in kadenco.

Srednji galop. Je hod med delovnim in pojačanim galopom. Konj se pomika naprej, ne da bi hitel, z jasno podaljšanimi skoki in zamahom zadnjih nog. Jahač dovoli konju, da nosi glavo rahlo pred vertikalno kot v zbranem in delovnem galopu ter istočasno rahlo spusti glavo in vrat. Galopni skoki morajo biti v ravnotežju in neprisiljeni.

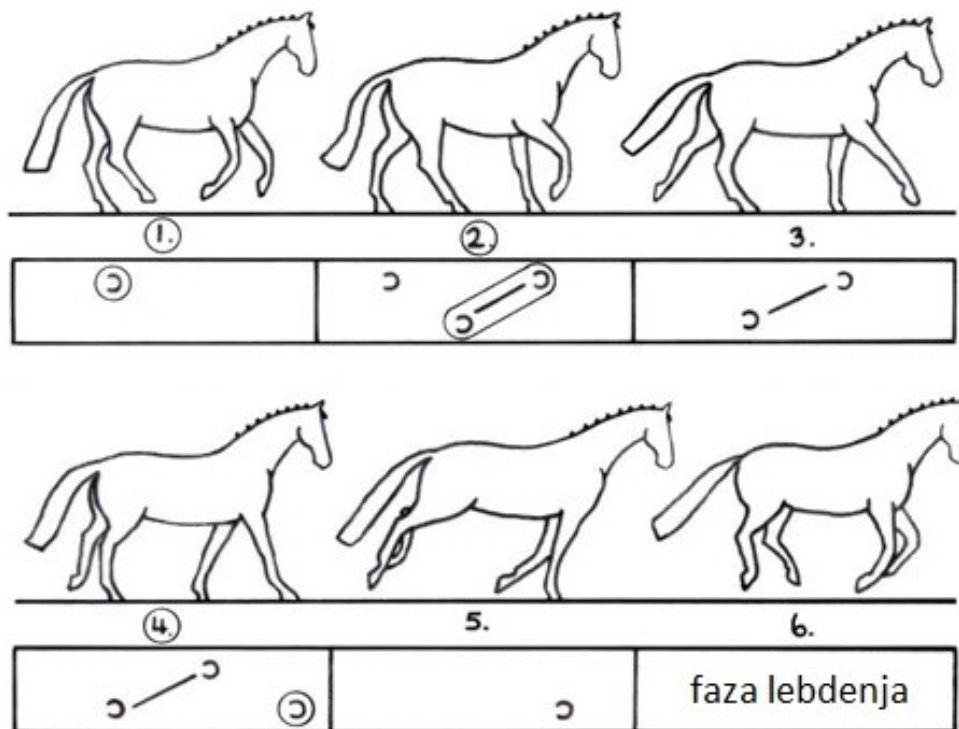
Pojačani galop. Konj pokriva kar se da največ terena. Ne da bi hitel, so skoki podaljšani do skrajnosti, kot posledica aktivnega zamaha zadnjega dela telesa. Jahač dovoli konju podaljšanje okvirja s kontroliranim tilnikom in pokrivanje terena. Celotno gibanje mora biti dobro uravnoreženo in prehod v zbrani galop mora biti izveden s prenosom teže v zadni del konjevega telesa.

Kontra galop. Konj galopira v smeri gibanja vendar vodi zunanja prva noga. Jahač zavestno zahteva od konja nasprotni galop od smeri v kateri jaha. To pomeni, da jaha v levo in galopira desni galop.

Navadna menjava galopa: To je gibanje, v katerem po neposrednem prehodu iz galopa v korak, s 3 do 5 čistimi koraki, nemudoma krenemo v drugi galop.

Menjava galopa v skoku. Izvedena je v enem galopskem skoku, ko prve in zadnje noge v istem trenutku zamenjajo pozicijo in to v fazi lebdenja.

Menjave galopa v skoku so lahko izvedene v serijah na vsak **četrti, tretji, drug** ali na **vsak korak**. Konj tudi v serijah ostane lahkoten, miren in izravnani, z živahnim zamahom ter ohranja isti ritem in ravnotežje.

Galop je hod v treh taktih s šestimi fazami

3.4 PREHODI

Spremembe med in v hodih morajo biti natančno izvedene v predvideni točki. Prehodi v hodih, morajo biti jasno definirani in morajo ohraniti isti ritem in kadenco. Konj mora ostati lahek v roki, miren in ohraniti pravilno pozicijo.

Isto velja za prehode iz enega hoda v drugega, na primer iz galopa v korak ali obratno.

3.5 POLZAUSTAVLJANJE - POLPARADA

Vsako gibanje ali prehod morata biti izvedena s polparado. Polparada izhaja iz skoraj istočasnega in koordiniranega delovanja sedišča, nog in rok jahača in mora biti komaj vidna. Namen te vaje je, da poveča pozornost in ravnotežje konje pred izvedbo določene vaje ali prehoda v nižje ali višje stopnje hodov. Pri tem, ko rahlo prenesemo nekaj več teže na zadnji del konja, se zadnje noge bolj angažirajo in upognejo ter so pri tem elastične. To pa ima za posledico večjo sproščenost prednjega trupa in boljše splošno ravnotežje konja. Konj tako postane pozoren in pripravljen na dejstva jahača ter izvedbo lika, ki sledi polparadi.

3.6 MENJANJE SMERI

Pri menjavi smeri mora konj svojo previtost prilagoditi ukrivljenosti krožne linije, po kateri se giblje, pri tem pa mora ostati lahkoten in ubogati ukaze jahača brez vsakega upiranja, brez spreminjanja hoda, ritma ali tempa.

Menjave smeri so lahko izvedene na naslednje načine:

- kratka in dolga diagonala,
- menjava po dolgi ali kratki srednji liniji,
- polkrog (radij odvisen od stopnje treninga) in nato diagonalno do predpisane črke na dolgi stezi (tear drop),
- serpentine,
- polkrogi, z menjavo strani,
- polpiruete in obrati na zadnjem trupu,
- menjave strani v cik-caku*. Konj mora biti pred menjavo strani za trenutek zravnán.

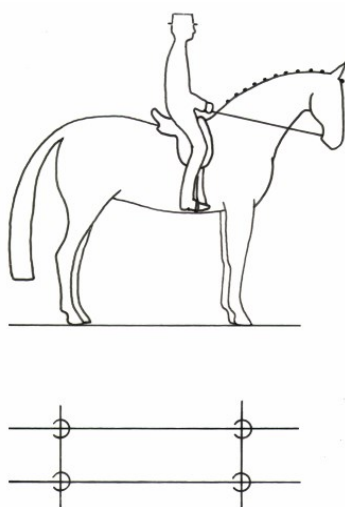
* Cik-cak. Gibanje, ki vključuje več kot dva traverja, z menjavami strani.

3.7 ZAUSTAVLJANJE - STOJ

V stoju mora biti konj pozoren, nepremičen, zbran in izravnán, teža mora imeti enakomerno razporejeno na vse štiri noge, prednje in zadnje noge morajo biti poravnane. Vrat je privzdignjen, tilnik je najvišja točka, čelna linija je rahlo pred vertikalo. "V roki" (v naslonu) zadržuje rahel in mehak kontakt z roko jahača in sme mirno žvečiti svojo brzdo. Mora biti pripravljen kreniti z mesta na najmanjši znak jahača. **Stoj** mora biti prikazan **vsaj 3 sekunde**. Stoj je potrebno prikazati skozi ves pozdrav.

Jahač konja zaustavi na predvidenem mestu tako, da prenese svojo težo na konjeve zadnje noge s pravilnim in pojačanim delovanjem sedišča in nog, ki konja potisnejo naprej v roko. Jahačeva roka konja postopoma vedno bolj, a mehko zadržuje, da bi se mogel zaustaviti skoraj trenutno, vendar nikoli ostro in grobo. Zaustavljanje se pripravlja z večimi zaporednimi polzaustavljanji (polparadami) - (glej prehode).

Kvaliteta hodov pred in po stoju je bistven del ocene.

3.8 ODSTOPANJE

Odstopanje je vzratno diagonalno **dvotaktno gibanje**, brez faze lebdenja. Vsak diagonalni par nog se dvigne in spusti na tla izmenično. Prve in zadnje noge morajo iti po isti stezi.

Med celotno vajo, mora biti konj v naslonu in ohraniti željo pa gibanju naprej.

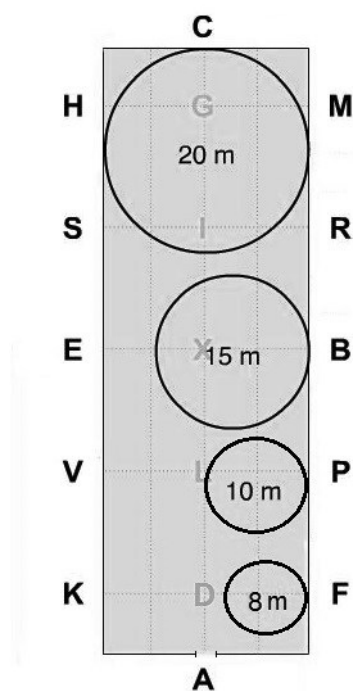
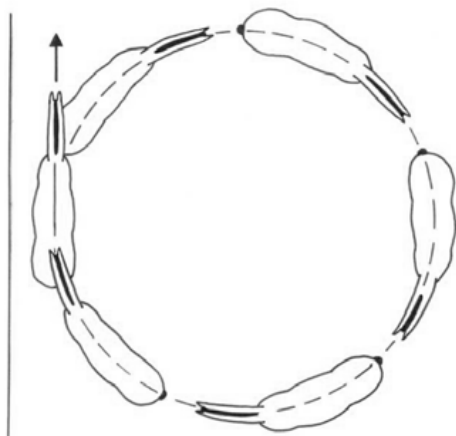
Vsako preuranjeno ali prehitro gibanje, vsak upor ali izmikanje roki, vsako stopanje vstran ali neaktivnost zadnjih nog in vsako vlečenje prednjih nog po tleh, so težke napake.

Koraki se štejejo, ko se vsaka prva noga pomakne nazaj. Po končanju zahtevanih korakov odstopanja, konj pokaže četverkotni stoj ali pa nemudoma krene v zahtevani hod. V nalogah, kjer se zahteva **odstopanje za eno konjsko dolžino, se štejejo trije ali štirje koraki**.

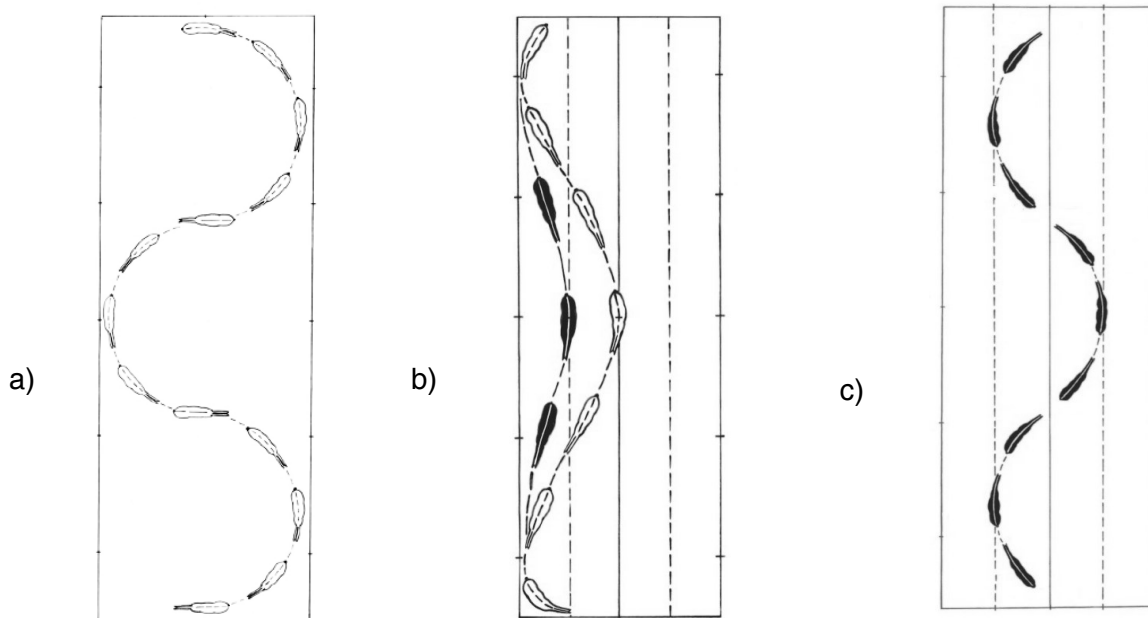
4. OSNOVNE - LAŽJE DRESURNE VAJE (FIGURE - LIKI - ELEMENTI)

V lažjih dresurnih nalogah so zahtevani liki kot so mali krogi, serpentine in osmice.

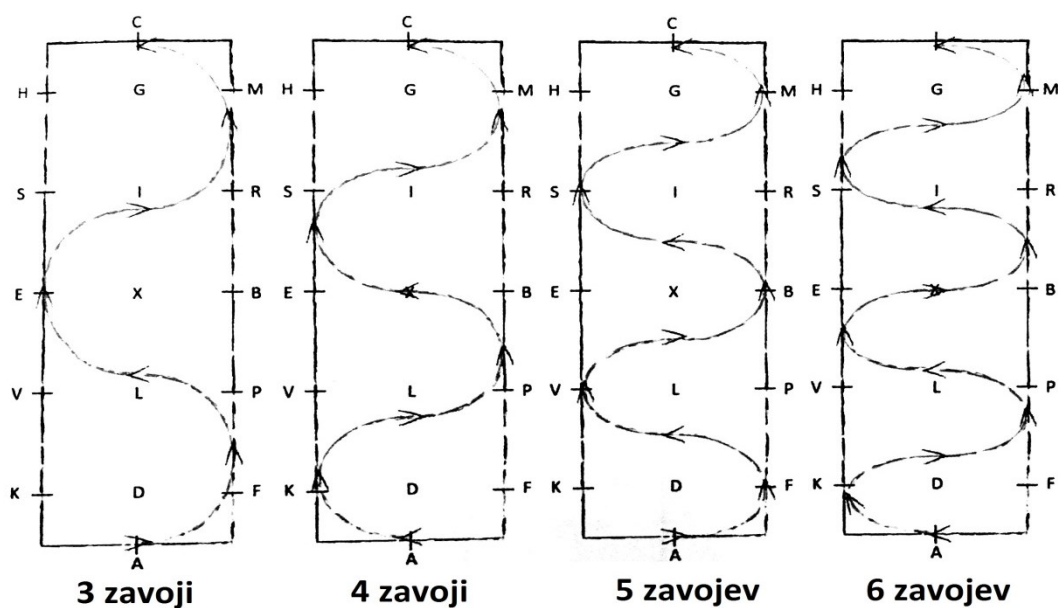
Mali krog. Mali krog je krog premera 6, 8 ali 10 m. Za velikost preko **10 m** se uporablja pojem **veliki krog**.

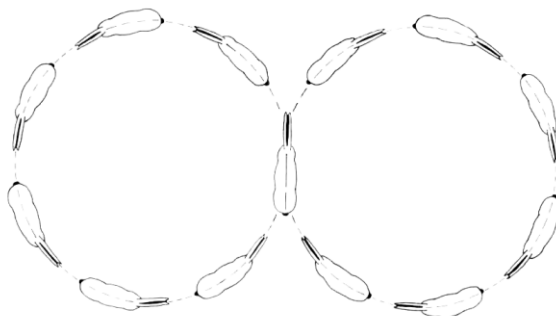
Serpentina. Serpentina z raznimi zavoji, ki se dotikajo dolgih strani jahališča, je sestavljena iz polkrogov, povezanih z ravno linijo. Pri prečkanju srednje linije, mora biti konj vzporeden s kratko stranico (a). Glede na število polkrogov, se spreminja tudi dolžina ravnih linij. Serpentine z enim zavojem na dolgi stranici, se jahajo 5 m ali 10 m od glavne steze (b). Serpentine okoli srednje linije se jahajo med četrt linijami (c).

Serpentine z različnim številom zavojev

Osmica. Ta vaja sestoji iz dveh malih krogov ali krogov iste velikosti premera, kot je predpisano v nalogi. Ta dva mala kroga/kroga se dotikata sredine osmice. Jahač mora konja zravnati za trenutek, preden menja smer na sredini figure.

4.1 ODMIK NA PRITISK NOGE

Namen odmikanja na pritisk noge je: Prikazati poslušnost in stransko oz. bočno dovzetnost konja.

Ta vaja se izvaja v delovnem kasu. Konj je skoraj zravnan, razen rahlega previtja v tilniku, nasprotno smeri, v kateri se giblje, tako da jahač ravno še lahko vidi trepalnice in nozdrvi na strani previtja. Notranje konjeve noge stopajo preko zunanjih.

Odmikanje na pritisk noge naj bi trenirali preden je konj pripravljen na zbranost.

Odmikanje na pritisk noge se lahko izvaja v diagonali. V tem primeru mora ostati konj kolikor je mogoče paralelen z dolgima stezama, prednji del telesa pa mora biti malo pred zadnjim delom. Nalogo lahko izvajamo tudi vzdolž dolge steze. V tem primeru se giblje konj v kotu ca. 35 stopinj glede na smer gibanja.

5. TEŽJE DRESURNE VAJE

5.1 STRANHODI (bočna gibanja)

Glavni namen stranhodov - razen odmikanja na pritisk noge - je razvoj in povečanje angažiranja zadnjih nog ter s tem tudi zbranosti.

V vseh stranhodih - **pleča bočno, traver na stezi, ranver, traver** (na diagonali) - je konj rahlo previt in se giblje na različnih stezah.

Previtost ali krivina ne smeta biti nikoli tako pretirana, da bi s tem oškodovala ravnotežje in tekočo izvedbo gibanja.

V bočnih gibanjih mora hod ostati pravilen in svoboden, ohraniti mora stalen zamah, kljub temu pa mora ostati elastičen, uravnotežen in v kadenci. Pogosto opazimo zmanjšanje zamaha, kar je predvsem posledica prizadevanja jahača, da bi konja previl in ga potiskal v stran.

Pleča bočno. Vaja se izvaja v zbranem kasu. Konj je rahlo, toda enakomerno, previt okrog notranje jahačeve noge ter pri tem ohranja kadenco in kot približno 30 stopinj. Konjeva notranja noga križa in stopa pred konjevo zunanjo prvo nogo; notranja zadnja noga stopa naprej pod konjevo težišče telesa in je na isti stezi kot zunanja prva noga, pri tem pa se zniža notranji kolk. Konj je previt stran od strani, v katero se giblje.

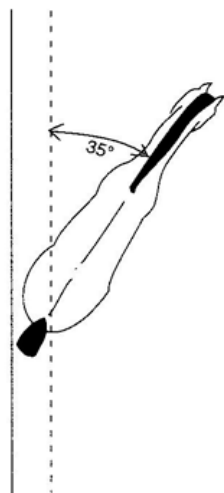
Traver na stezi. Vajo lahko izvajamo v zbranem kasu ali zbranem galopu. Konj je rahlo previt okrog jahačeve notranje noge, vendar je stopnja previtosti višja kot pri pleči bočno. Mora biti enakomeren kot približno 35 stopinj, od spredaj in zadaj se morajo videti štiri steze. Sprednji del telesa ostane na stezi, medtem ko gre zadnji del telesa proti notranjosti. Konjevi zunanji nogi križata in stopata pred notranji nogi. Konj je previt v smer gibanja. Za pravilen začetek traverja, mora zadnji del telesa zapustiti stezo ali po zaključku vogala ali kroga, zadnji del ne pride več na stezo in ostane zraven. Na koncu traverja, privedemo zadnji del telesa nazaj na stezo, ne da bi kontra krivili tilnik/vrat, kot to storimo po zaključku kroga. Namen traverja na stezi: Prikazati tekoče zbrano gibanje na ravni liniji in pravilno previtost. Prve in zadnje noge morajo križati, ohraniti se mora ravnotežje in kadenca.

Ranver. Ranver je obratno gibanje od traverja. Zadnji del telesa ostane na stezi, prednji del je pomaknjen proti notranjosti. Za zaključek ranverja, prednji del postavimo nazaj na stezo. Za ranver veljajo ista načela in pogoji kot za traver. Konj mora biti rahlo previt okrog jahačeve notranje noge. Konjevi zunanji nogi križata in stopata pred konjevi notranji nogi. Konj je previt v smer gibanja. Namen ranverja: Prikazati tekoče zbrano gibanje v kasu na ravni liniji, z višjo stopnjo previtosti, kot je pri pleči bočno. Prve in zadnje noge morajo križati, ohraniti se mora ravnotežje in kadenca.

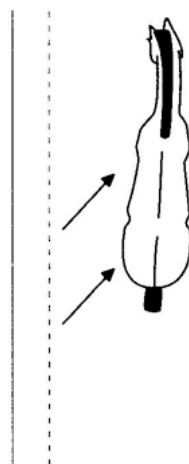
Traver (na diagonalni). Traver na diagonalni je različica traverja na stezi, s to razliko, da vajo izvajamo na diagonalnih linijah. Traver lahko izvajamo v zbranem kasu ali zbranem galopu ali v prostem programu z glasbo v pasažu. Konj mora biti rahlo previt v smer gibanja in okrog jahačeve notranje noge. Konj mora ohranjati skozi celotno gibanje enakomerno kadenco in ravnotežje. Da bi zagotovili svobodo in okretnost pleč, je zelo pomembno, da ohranimo zamah in predvsem angažiranost zadnje notranje noge. Konjevo telo je skoraj vzporedno s stranico jahališča, prvi del mora biti rahlo pred zadnjim delom. V kasu zunanji nogi križata in stopata pred notranji nogi. V galopu je gibanje izvedeno v serijah galopnih skokov naprej in vstran.

Namen traverja v kasu: Prikazati tekoče zbrano gibanje v kasu na diagonalni liniji, z višjo stopnjo previtosti, kot je v pleči bočno. Prve in zadnje noge morajo križati, ohraniti se mora ravnotežje in kadenca.

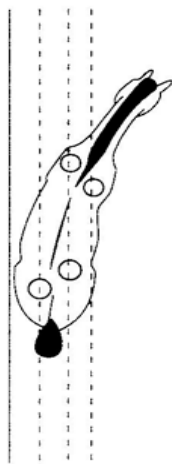
Namen traverja v galopu: Prikazati in razviti zbranost ter propustnost v galopu, s tem, da se konj giblje tekoče naprej in v stran, ne da bi pri tem izgubil ritem, ravnotežje ali lahkotnost. Konj mora ostati poslušen in pravilno previt.

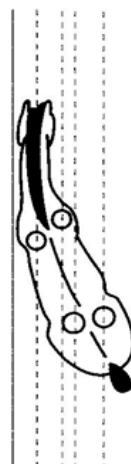
Odmikanje na pritisk noge ob stezi

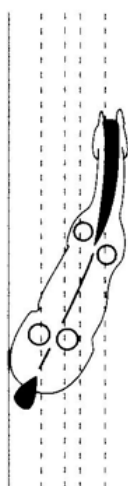
Odmikanje na pritisk noge na diagonali

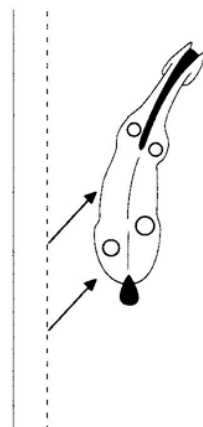
Pleča bočno

Traver na stezi

Ranver

Traver na diagonali

5.2 PIRUETA, POLPIRUETA IN OBRAT NA ZADNJEM TRUPU

Pirueti (polpirueti) je obrat za 360 stopinj (180), izveden na dveh stezah, z radijem konjske dolžine in prvim delom telesa, ki se giblje okrog zadnjega.

Pirueti (polpirueti) se izvajajo navadno v zbranem koraku, tudi v zbranem galopu in piafu.

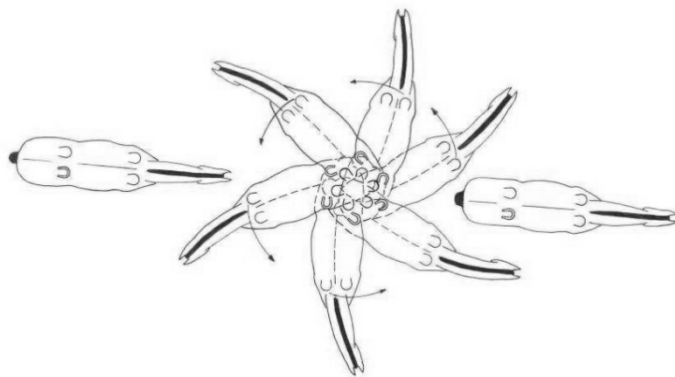
V pirueti (polpirueti) se prvi nogi in zadnja zunanja noga pomikata okrog zadnje notranje noge. Ta mora narediti kar se da najmanjši krog.

V kateremkoli hodu se pirueti (polpirueti) izvaja, mora konj, ki je rahlo previt v smer, v katero se obrača, ostati v naslonu z rahlim kontaktom. Obračati se mora lahko, brez prevelike naglice, v celoti pa mora zadržati ritem in enakomernost udarcev nog v odgovarjajočem hodu. Ves čas v toku vaje mora biti tilnik najvišja točka.

V pirueti (polpirueti) mora konj ves čas zadržati svoj zamah (vključno s korakom), nikoli ne sme pokazati najmanjšega znaka stopanja nazaj ali vstran.

Pri izvajanju piruete (polpiruete) v galopu moramo od konja zahtevati poudarjeno zbranost, pri tem pa mora ostati popolnoma lahkoten. Zadnji nogi sta močno angažirani in nižani ter kažeta v sklepih dobro upognjenost. Bistven del elementa je kvaliteta galopskih skokov pred in po pirueti. Galopski skoki morajo pokazati zvišano aktivnost in zbranost pred pirueti. Po pirueti mora biti ohranjeno ravnotežje.

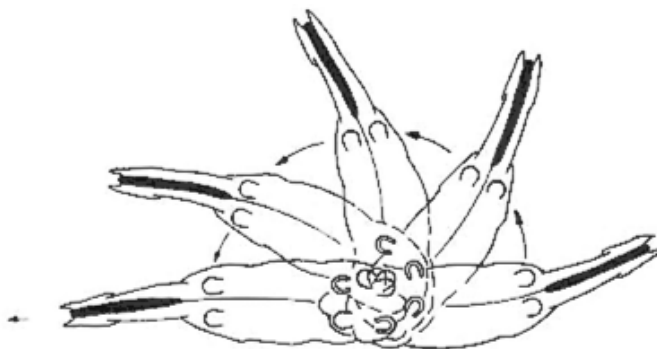
Namen piruete in polpiruete v galopu: Prikazati voljo konja, da se obrne okrog notranje zadnje noge z majhnim radijem, pri tem pa ostane rahlo previt v smer gibanja. Ohraniti mora aktivnost in čistost galopa, zbranost in ravnotežje pred in po elementu ter jasne galopske skoke med obratom. V pirueti (polpirueti) morajo sodniki prepoznati jasne galopske skoke, čeprav se diagonalni nogi (notranja zadnja noga, zunanja prednja noga) ne dotakneta tal istočasno.

Pirueti in polpirueti v galopu

Kvaliteta piruet (polpiruet) se ocenjuje glede na sproščenost, lahkotnost in pravilnost ter glede na natančno in tekočo izvedbo vhoda v pirueto (polpirueto) in izstopa iz nje. V galopu morajo biti piruete izvedene v 6-8 galopskih skokih, polpiruete pa v 3-4.

Polpiruete v koraku (180 stopinj) se izvajajo v zbranem koraku, pri čemer se mora le-ta v istem ritmu ohraniti do konca elementa. Konj se mora vrniti iz polpiruete na začetno stezo, ne da bi pri tem križal zadnji nogi.

Polpirueta v koraku

Obrat na zadnjem trupu iz koraka. Ta izraz se uporablja za vajo, ki pripravlja konja za zbiranje in je namenjena predvsem mladim konjem, ki še niso sposobni prikazati zbranega koraka. Izvaja se iz srednjega koraka, s polparadami za skrajšanje korakov in za izboljšanje gibljivosti sklepov zadnjega dela telesa. Konj se pred in po obratu ne sme ustaviti. Obrat na zadnjem trupu se lahko izvede z večjim polmerom (približno 1/2 m) kot pirueta v koraku, toda mora biti v okviru skale treninga glede na ritem, kontakt ter aktivnost in zbranost.

Obrat na zadnjem trupu iz stoja v stoj (180 stopinj). Za zagotovitev gibanja naprej, je na začetku dovoljeno naredi korak ali dva naprej. Veljajo enaka merila kot pri obratu na zadnjem trupu iz koraka.

5.3 PASAŽ

Pasaž je odmerjen kas, zelo zbran, visok in zelo ritmičen. Zanj je značilno izrazito angažiranje zadnjih nog in bolj poudarjeno upogibanje kolen in skočnih sklepov, pa tudi eleganca in elastičnost vaje. Vsak diagonalni par nog se dviga in stopa izmenoma v zelo enakomernem ritmu ter s podaljšanim vmesnim lebdenjem.

Vrat se mora privzdigniti in elegantno zaobliti, pri tem pa mora biti tilnik najvišja točka in čelna linija blizu vertikale.

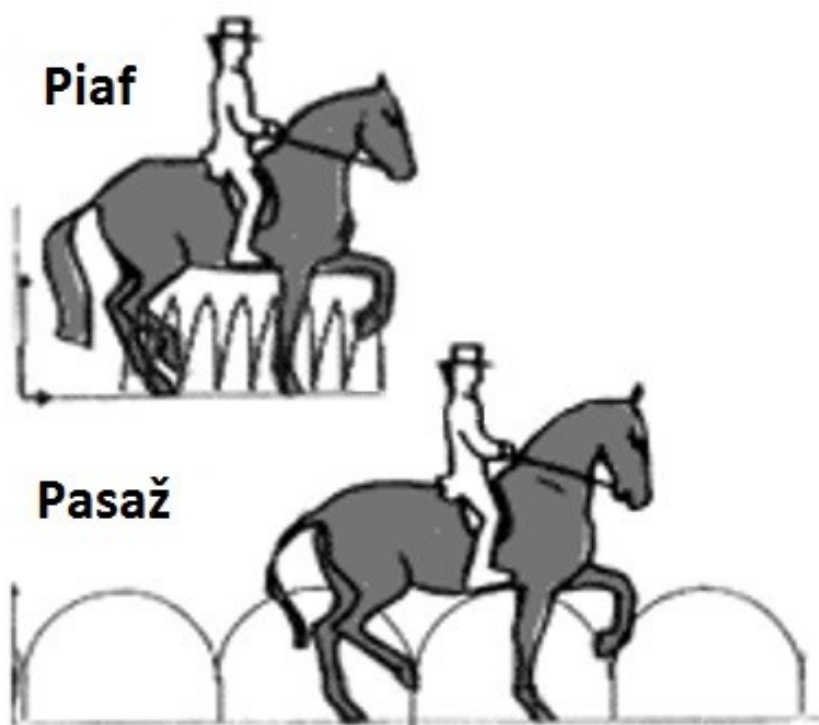
Namen pasaža: Prikazati najvišjo stopnjo zbranosti, kadence in faze lebdenja v kasu.

5.4 PIAF

Piaf je zelo zbrano, ritmično, privzdignjeno diagonalno gibanje, ki daje vtis, da se odvija na mestu. Konjev hrbet je elastičen in prožen. Zadnji del trupa se rahlo zniža, zadnje noge so z aktivnimi skočnimi sklepi močno angažirane in dajejo plečam in celotnemu prednjemu delu konja veliko lahkotnost, svobodo in gibčnost. Diagonalna para nog se elastično in ritmično dvigata in spuščata na tla.

Vrat se mora privzdigniti in elegantno zaobliti, pri tem pa mora biti tilnik najvišja točka. Telo konja se mora gibati mehko in enakomerno.

Namen piafa: Prikazati najvišjo stopnjo zbranosti, kljub občutku, da konj ostaja na mestu.

6. ZAMAH

Zamah je pojem, s katerim opisujemo živo, energično, vendar obvladano gonilno energijo, ki izvira v konjevih zadnjih nogah in poživlja njegovo športno sposobnost. Zamah pride do pravega izraza takrat, ko se preko mehkega in elastičnega hrbta prenaša v mehko jahačevo roko.

Hitrost sama na sebi nima ničesar opraviti z zamahom; pogosto se namreč dogaja, da postanejo hodi nizki. Značilno za zamah je, izrazitejše upogibanje sklepov v zadnjih nogah, ki poteka raje tekoče kot sunkovito. Ko se zadnja noga dvigne s tal, se mora skočni sklep najprej pomakniti naprej, vsekakor bolj kot navzgor, nikakor pa ne nazaj. Ena od osnovnih značilnosti zamaha je, da naj se konj zadržuje v zraku dalj časa kot na tleh. Zato lahko vidimo zamah le pri tistih hodi, ki vsebujejo tudi fazo lebdenja.

Zamah je prvi pogoj za dobro zbranost v kasu in galopu. Če ni zamaha, ni tudi ničesar za zbrati.

7. POSLUŠNOST

Poslušnost ne pomeni slepe podreditve, temveč se kaže v konjevi pozornosti, zaupljivosti in pripravljenosti odzivati se na dejstva jahača. Konjeva gibanja in izvajanja vaj so tako harmonična, lahkotna in neprisiljena.

Stopnja poslušnosti se izraža tudi v načinu, kako konj sprejema brzdo; z lahkim in mehkim kontaktom ter gibkim tilnikom. Upor ali izmikanje roki jahača vodi do tega, da je konj iznad ali izza vajeti, kar se smatra kot pomanjkanje poslušnosti.

Če konj izteguje jezik, če ga vleče pod brzdo ali nazaj, če škriplje z zobmi ali maha z repom, je to največkrat znak njegove nervoze, napetosti ali upornosti. Sodniki to upoštevajo pri ocenah in sicer pri odgovarjajoči vaji in pri skupni oceni.

Prva misel, ki se nam pojavi ob besedi poslušnost, je voljnost, ustrežljivost konja. Konj mora razumeti, kaj se od njega zahteva in dovolj zaupati jahaču, da odreagira na njegova dejstva brez strahu ali napetosti. Zravnano, tendenca navzgor in ravnotežje omogočajo konju, da ostane pred jahačevo nogo in da gre naprej, pri čemer se sam nosi ter sprejema kontakt na brzdo. To je pravzaprav bistvo slike harmonije in lahkotnosti, ki jo poskušamo doseči.

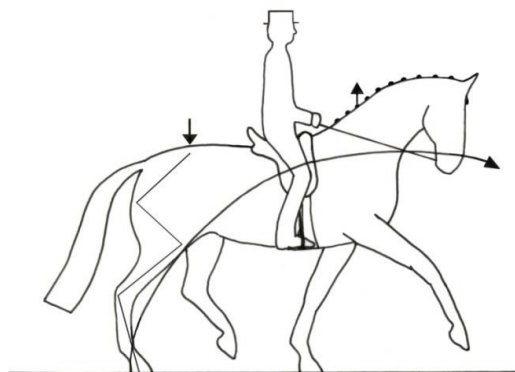
8. ZBRANOST

Namen zbranosti konja je: razvijati in izboljševati ravnotežje konja, ki je bolj ali manj porušeno zaradi teže jahača.

Želimo razvijati in povečati sposobnost konja, da zniža zadnji del trupa in ga bolj angažira, da se s tem doseže lahkotnost, gibkost prednjega dela telesa. Zbranost izboljša sposobnost konja, da se sam nosi in tako postane bolj prijeten za ježo.

Zbranost se razvije skozi uporabo polparad ter višjih dresurnih elementov kot so pleča bočno, traverji na stezi, ranverji in traverji na diagonali. Zbranost se izboljša in doseže z angažiranjem zadnjih nog, z upognjenimi in elastičnimi sklepi, zadnje noge so pod konjevim telesom, kot posledica dejstev sedišča, rok in nog jahača.

Lega glave in vratu konja v zbranih gibanjih je naravno odvisna od faze treninga in seveda tudi od konjeve oblike. Vrat mora biti privzdignjen brez prisile, v harmonični krivulji od vihra do tilnika, ki je najvišja točka, pri tem pa je čelna linija malo pred vertikalo. Lok vratu je odvisen od stopnje zbranosti.

9. DRŽA IN DEJSTVA JAHAČA

Vse vaje mora jahač doseči z nevidno pomočjo dejstev in brez očitnega napora. Jahač mora biti dobro uravnotežen, gibčen, sedeti mora globoko v središču sedla in mehko slediti konjevemu ritmu, s prožnimi ledji in boki, stegna in noge morajo biti mirni in dobro iztegnjeni navzdol. Pete morajo biti najnižja točka. Zgornji del telesa mora biti miren, prost in vertikalno vzravnani. Kontakt mora biti neodvisen od jahačevega sedišča. Roke morajo biti mirne, nizke in skupaj, palec mora biti najvišja točka, mora se videti ravna linija od sproščenega komolca, preko roke, do konjevih ust. Komolci morajo biti ob telesu. Vsi ti kriteriji omogočajo jahaču, da tekoče in neprisiljeno sledi konjevemu gibanju. Med jahačem in konjem mora biti vedno vtis harmoničnega sodelovanja.

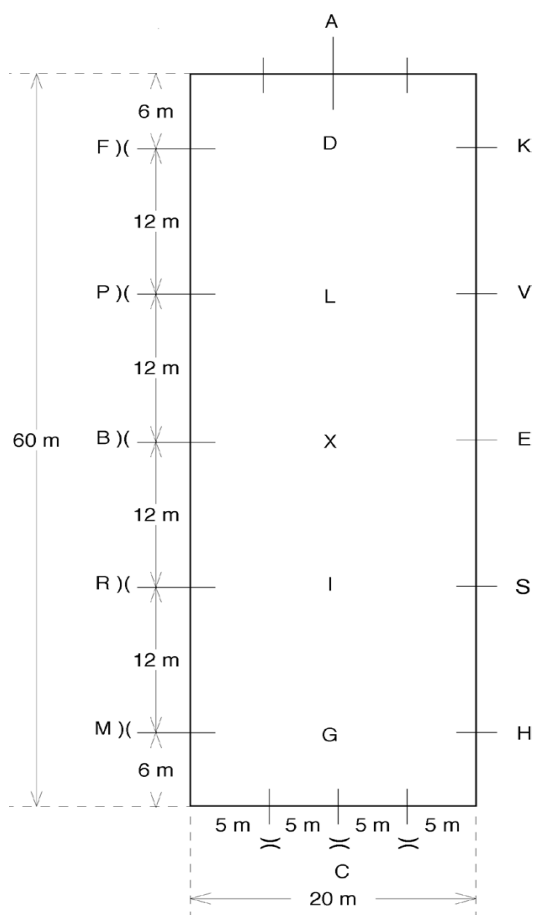
Na vseh dresurnih tekmovanjih je obvezno držanje vajeti v obeh rokah, razen pri pozdravu, kjer mora jahač vzeti vajeti v eno roko. Diskretno 'potrepljanje' konja za dobro opravljeno vajo, je povsem sprejemljivo (kot je tudi situacija, ko mora jahač obrisati mušico iz oči, ali druge situacije, kot je prilagajanje oblačila, sedelne podloge itd.) Ko jahač zapusti jahališče na dolgih vajetih, je držanje z eno roko prepuščeno njegovi presoji.

Večkratna uporaba glasu ali tleskanja z jezikom je napaka in se šteje kot druge napake za katere se odštejeta dve točki pri vsaki sodniški poli

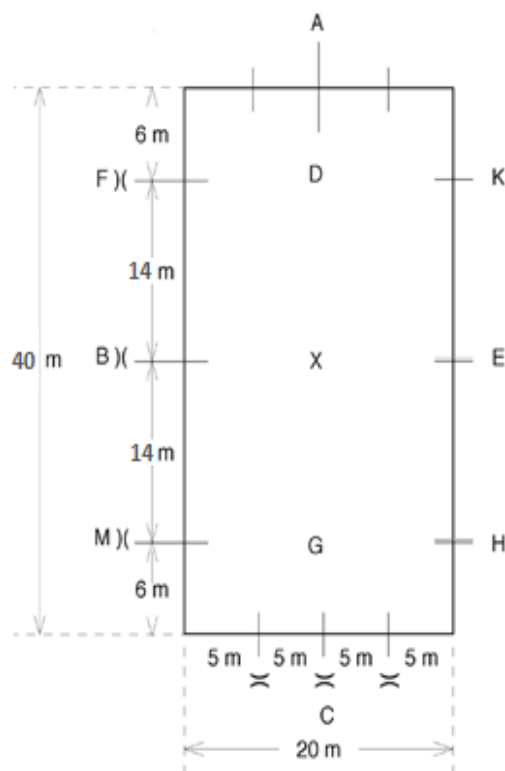
10. DRESURNA ARENA – TEKMOVALNI PROSTOR

Postavitev črk in razdalje med njimi (spodnja slika)

Dresurna arena 20m x 60m

Dresurna arena 20m x 40m

11. DRESURNE NALOGE

Dresurne naloge so različnih težavnosti in so razvrščene po kategorijah.

Začetna dresurna naloga je:

- E kategorije

Lažji dresurni naloge sta:

- A in L kategorije

Srednje težavnosti dresurni nalogi sta:

- LM in M kategorije

Največje težavnosti dresurne naloge so:

- Prix St- Georges,
- Intermediate I,
- Intermediate A,
- Intermediate B,
- Intermediate II,
- Grand Prix,
- Grand Prix Special

Dresurne naloge za mlade konje:

- za 4 letne konje,
- za 5 letne konje,
- za 6 letne konje,
- za 7 letne konje.

Dresurne naloge prosti program z glasbo pa so v kategorijah:

- L, LM, M, S, I, GP.

Vse zgoraj naštetе dresurne naloge se ocenjujejo tako, da sodniki ocenijo vsak lik posebej, ter na koncu dodelijo še oceno za splošni vtis. Pri nižjih kategorijah E, A, in L je dodan še ocenjevalni list kvalitete, ki ga sodita dva sodnika skupaj. Poznamo pa tudi dresurne naloge, ki se jahajo v manjši dresurni areni 20 m x 40 m in se ocenjujejo samo na eno skupno oceno. Pri teh nalogah sedita dva sodnika skupaj in jahaču pri izvajanju dresurnih likov pišeta samo pripombe, ter na koncu dodelita samo eno končno skupno oceno. Naloge na eno oceno se jahajo samo v E, A, L, LM in M kategorijah.

Jahači oziroma tekmovalci potrebujejo za nastop v posameznih kategorijah dresurnih nalog ustrezno licenco.

Primer dresurne naloge E kategorije:

KONJENIŠKA
ZVEZA
SLOVENIJE

Naloga: **E1_20 – Otroci – uvodna naloga A**

Kraj, datum: _____

Naslov tekmovanja: _____

Sodnik: _____ Pozicija: _____

Zap. št.: _____ Tekmovalec: _____

Klub: _____ Konj: _____ Št. konja: _____

Informativni čas: 3'30"

Naloga in tehnična ocenjevalna pola (vključno s smernicami)

		Naloga	Ocene	Ocena	Popravek	Koeficient	Končna ocena	Ocenjuje se	Opombe
1.	A X	Vhod v delovnem kasu Stoj – nepremičnost – pozdrav	10					Kvaliteta kasa in prehoda, zravnanost, natančnost srednje linije in stoja. Priprava na stoj, nepremičnost. Izravnanost, kontakt in položaj tilnika.	
2.	X XC	Nadaljuj v delovnem kasu Delovni kas	10					Direkten prehod v kas, kvaliteta kasa, izravnanost, kontakt in položaj tilnika.	
3.	C CMR	Na desno Delovni kas	10					Pravilnost, uravnoteženost, energičnost. Pravilno odjahan vogal.	
4.	RXV	Menjava smeri po kratki diagonali	10					Pravilnost, uravnoteženost, energičnost. Zravnanost. Natančno odjahan diagonala.	
5.	VKA	Delovni kas	10					Pravilnost, uravnoteženost, energičnost. Pravilno odjahan vogal.	
6.	AC	Serpentina s štirimi zavoji	10			2		Pravilnost, uravnoteženost, energičnost, previtost. Tekoča izvedba menjav smeri in previtosti. Simetričnost serpentine.	
7.	Med C in M MRB	Delovni galop Nadaljuj v delovnem galopu	10					Tekoča izvedba in uravnoteženost prehodov. Kvaliteta galopa. Zravnanost.	
8.	B BPFA K	Krog (15 m Ø) Delovni galop	10			2		Kvaliteta galopa, uravnoteženost, konj se mora sam nositi. Previtost. Velikost in oblika kroga.	
9.	KXM	Na diagonali, v X delovni kas	10					Tekoča izvedba prehoda v delovni kas. Zravnanost.	
10.	MC	Med M in C delovni galop	10					Tekoča in uravnotežena izvedba prehoda v delovni galop.	
11.	CHSE	Delovni galop	10					Kvaliteta galopa, izravnanost. Pravilno odjahan vogal.	

12.	E EVKA	Krog (15 m Ø) Delovni galop	10			2		Kvaliteta galopa, uravnoveženost, konj se mora sam nositi. Previtost. Velikost in oblika kroga.	
13.	A AF	Delovni kas Delovni kas	10					Tekoča izvedba in uravnoveženost prehoda. Pravilnost kasa.	
14.	F FV	Srednji korak Srednji korak	10					Pravilnost, sproščenost hrbta, aktivnost, pokrivanje terena, odprtost pleč. Zravnost.	
15.	VP	Polkrog (20 m Ø) v srednjem koraku	10					Pravilnost, sproščenost hrbta, aktivnost, pokrivanje terena, odprtost pleč. Natančnost krožne linije.	
16.	P PFA	Nadaljuj v delovnem kasu Delovni kas	10					Tekoča izvedba in uravnoveženost prehoda. Pravilnost kasa.	
17.	A X	Na srednjo linijo Stoj – nepremičnost – pozdrav	10					Kvaliteta staja, zravnost in uravnoveženost prehoda v stoj. Kontakt in položaj tilnika.	
		Zapusti jahališče v koraku na dolgih vajetih v A							
SKUPAJ			200						

SKUPAJ (točk na tehnični poli)

200

Za drugo napako (glej FEI dresurni pravilnik Člen 430.6.2) se odšteje 2 točki.

Tehnični rezultat v %:

Podpis sodnika: _____

Naloga: **E1_20 – Otroci – uvodna naloga A** Kraj, datum: _____

Naslov tekmovanja: _____

Sodnik: _____ Pozicija: _____

Zap. št: _____ Tekmovalec _____

Klub: _____ Konj: _____ Št. konja: _____

OCENJEVALNA POLA KVALITETE - vključno z direktivami

Ocenjevanje posameznih nalog	Komentar	Ocena
1. Položaj in sedež jahača. Sedež: dobro uravnotežen, elastičen, v sredini sedla, v spremljanju konjevega gibanja. Pravilni položaj zgornjega dela telesa, roke, komolca, pesti, noge, pete.		
2. Učinkovitost dejstev. Vpliv dejstev na predstavitev konja glede na „Skalo treninga“. Vpliv dejstev na pravilno predstavitev gibanja / hodov. Občutljiva uporaba dejstev. Neodvisnost jahačevega sedišča.		
3. Natančnost. Priprava na izvedbo gibanja. Natančnost izvedbe likov. Izvedba elementov na predpisanih točkah. Vzdrževanje pravičnega tempa.		
4. Splošni vtis. Harmonija predstavitve. Pravilnost hodov. Zmožnost najbolje predstaviti konja.		
Skupaj točke (maksimalno 40):		
Deljeno s 4 = končna ocena kvalitete		
Ocena kvalitete v %		

Tehnična ocena v %:		
Ocena kvalitete v %:		
KONČNA ocena v % : (tehnična ocena in ocena kvalitete deljeno z 2)		
Odšteva se / kazenske točke 1. napaka: 0,5% 2. napaka: 1% 3. napaka: izključitev.		
KONČNA OCENA v % :		

Podpis sodnika: _____

SLO: E1_20; marec 2020; FEI: D-CH-PRE A - 2020 – PRELIMINARY COMPETITION TEST A

Stran 3 od 3

Lestvica ocen

10 – odlično 7 - še kar dobro 4 – nezadostno 1 – zelo slabo
 9 – zelo dobro 6 – zadovoljivo 3 – precej slabo 0 – ni bilo izvedeno
 8 – dobro 5 – zadostno 2 – slabo

Po presoji sodnika, se lahko uporabljajo tudi polovične ocene 0,5 - 9,5.

12. PRIJAVA NA TEKMOVANJE

Prijave na razpisano tekmovanje se vršijo za vsako tekmo posebej preko spletne strani KZS: <https://www.konj-zveza.org/za-tekmovalce/prijave-na-turnir/>, ker so objavljena tudi navodila za prijavo. Rok prijav je torek pred tekmovanjem do 24.00 ure. Rok odjave in možnost spremembe prijavljene kategorije ali dresurne naloge para jahač/konj v drugo kategorijo ali dresurno nalogo, pa je možen do srede do 12.00 ure. Kasnejše odjave niso mogoče. Tudi razpored startnih list je objavljen na spletni strani KZS v četrtek do 12.00 ure.

13. OPREMA JAHAČA NA TEKMOVANJIH

- Zaščitna čelada (obvezna za vse kategorije).
- Jahalne hlače - bele ali krem barve.
- Suknjič - enobarvni temne barve v kategorijah M in S pa lahko frak temne barve.
- Škornji - črni ali v barvi suknjiča.
- Plastron ali kravata - bela, krem ali v barvi suknjiča oz. fraka.
- Rokavice - bele, krem ali v barvi suknjiča oz. fraka.
- Ostroge - morajo biti iz kovine, pecelj mora biti raven ali ukrivljen in usmerjen naravnost nazaj vse od sredine ostroge, kraki ostroge morajo biti gladki in topi, če se uporabljajo kolesca morajo biti topa oz. gladka in se morajo prosto vrteti. Ostroge so dovoljene v vseh kategorijah, v M in S so obvezne. Do vključno leta v katerem tekmovalci dopolnijo 14. let je dovoljena dolžina ostrog 3 cm vendar morajo biti brez koleščkov.
- Čepsi iz trdega usnja - dovoljeni od E do vključno L kategorije.
- Zaščitni jopič želva - obvezna uporaba za tekmovalce do vključno leta v katerem dopolnijo 14. let tako v ogrevalnem kot v tekmovalnem prostoru.
- Bič - dolžina 120 cm, za ponije 100 cm, uporaba biča je dovoljena v vseh kategorijah dresurnih nalog razen na DP in Finalu Pokala (velja za vse razpisane dresurne naloge na DP in FP). Iz varnostnih razlogov je bič dovoljen na podelitvah.
- Uporaba slušalk - prepovedana med tekmovanjem oz. nastopom, dovoljena samo med treningom in ogrevanjem.

Urejenost para jahač/konj

Na vseh dresurnih tekmovanjih je obvezna urejenost tako jahača kot konja. Jahačeva oprema mora biti čista in urejena (dolgi lasje speti). Konj mora biti dobro očiščen (posebej beli konji, da so brez rumenih lis), imeti mora spleteno grivo, urejen rep in čista kopita.

14. OPREMA KONJA NA TEKMOVANJIH

- Športno sedlo - dovoljeno v kategorijah E, A, L, LM in M, za kategorijo S je obvezno dresurno sedlo.
- Podsedelnica - bele, krem ali črne barve.
- Uzda z nosnikom - mora biti iz usnja, razen čelnika, ki je lahko iz drugih materialov kot usnje (usnjeni morajo biti samo deli, ki so pritrjeni na oglavnik) vajeti morata biti neposredno pritrjeni na brzdo, nosnikov se uporablja več vrst (angleški, hanoveranski, mehiški, kombiniran Micklem).
- Nosnik ne sme biti tako čvrsto zategnjen, da povzroča škodo konju.
- Navadna uzda (enojna brzda) - se uporablja v E, A, L, LM, M in S kategorijah.

- Dvojna uzda (dvojna brzda) - se lahko uporablja v M in S kategorijah.
- Identifikacijska številka konja.
- Naušniki - so dovoljeni, ne smejo pokrivati konjevih oči, ne smejo biti pritrjeni na nosnik in morajo biti diskretnih barv.
- Čepki za ušesa za konje - so dovoljeni izključno na podelitvi.
- Maska proti mrčesu, ki pokriva konjeve oči - v tekmovalnem prostoru prepovedana.
- Ščitniki in bandaže - so dovoljeni samo v ogrevalnem prostoru in na podelitvah.
- Konjeva griva je lahko spletena, vendar okraski niso dovoljeni, umeten rep je dovoljen samo s predhodnim dovoljenjem.

Nedovoljena oprema:

- martingal,
- oprsnica,
- gumijasti obročki na brzdi,
- stranske pomožne vaje,
- pentljaste in balansirne vaje.

15. OGREVALNI PROSTOR

Ogrevalni prostor mora biti v naprej določen in ga lahko uporabljajo samo tekmovalci, ki se pripravljajo na trenutno tekmo.

V ogrevalnem prostoru je lahko samo stevard ali predsednik sodniškega zbora (oziroma njegov pooblaščen član sodniškega zbora).

Na tekmovanjih mora organizator določiti čas uporabe ogrevalnega prostora za jahače in konje, ki se neposredno ne pripravljajo na start ali jim zagotoviti ustrezen nadomestni ogrevalni prostor.

Ogrevanje v tekmovalnem prostoru je prepovedano.

Steward je uradna oseba, ki zagotavlja, da vsi tekmovalci upoštevajo dobrobit konja. Pri dresurnih tekmovanjih v ogrevalnem prostoru nadzoruje, da vse poteka po pravilih. Po koncu vsakega nastopa pregleduje ustreznost opreme kot tudi morebitne druge nepravilnosti (poškodbe pri konju, kri...). Njegova pristojnost omogoča opozarjati in tudi kaznovati vse nepravilnosti tako jahačev kot tudi trenerjev in drugih odgovornih oseb na tekmovanju.

16. IZVEDBA DRESURNIH NALOG

Znak zvonca/vstop v tekmovalni prostor

Na tekmovanjih, kjer ni možno, da bi jahali okoli dresurne arene, je jahačem dovoljen vstop v tekmovalni prostor pred znakom zvonca. V **45** sekundah po znaku zvonca prične jahač z nalogo v tekmovalnem prostoru. Pri prostem programu z glasbo pa mora tekmovalec po znaku zvonca v 45 sekundah dati znak za začetek predvajanja glasbe in mora vstopiti v tekmovalni prostor v 30 sekundah od začetka predvajanja glasbe. Za znak zvonca je pristojen sodnik na poziciji C. Zvonec predstavlja tudi komunikacijo med sodnikom in tekmovalcem, ker z njim sodnik tekmovalca opozori na vse morebitne nepravilnosti, ki se zgodijo med nastopom.

Pozdrav

Pri pozdravu, ko konj mirno stoji, mora jahač dati vajeti v eno roko, drugo spustiti ob sebi in sodnika na C pozdraviti s pripogibom glave.

Napaka v poteku naloge

Kadar naredi jahač napako v poteku naloge (pozabi narediti določeno vajo, zavije v napačno smer...) ga sodnik na C na to opozori z zvoncem in če je potrebno tudi določi točko od katere jahač ponovi vajo in naslednjo vajo, ki jo mora izvesti. V posameznih primerih se lahko, čeprav je jahač storil napako in bi znak zvonca po nepotrebnem zmotil tekočo izvedbo naloge, sodnik na C odloči ali da znak zvonca ali ne.

Vsaka napaka ne glede na to ali je bil dan znak zvonca ali ne, mora biti kaznovana. Če sodniški zbor ni opazil napake, se odloči v korist tekmovalca.

Napake na tekmovanjih nižjih kategorij (E, A, L, LM, M) se štejejo na ocenjevalnem listu vsakega sodnika:

Prva napaka - 0,5 % od skupnih točk.

Druga napaka - 1 % od skupnih točk.

Tretja napaka - izključitev.

Napake na tekmovanjih višjih kategorij (S, I, GP) se štejejo na ocenjevalnem listu vsakega sodnika:

Prva napaka - 2 % od skupnih točk.

Druga napaka - izključitev.

Druge napake

Za druge oziroma ostale napake se odštejeta **2 točki** od skupnih točk na ocenjevalni poli vsakega sodnika, vendar te napake ne povzročijo izključitve. Te napake pa so:

- Prihod na prostor okoli tekmovalne arene ali v tekmovalno areno z **bičem** ali **ščitniki/bandažami** ali kakršnokoli pomanjkljivostjo pri jahačevi obleki (**brez rokavic, plastrona**) Če je jahač že pričel z nalogo, ga sodnik na C ustavi in v tekmovalno areno lahko pride pomočnik in odstrani stvari. Jahač nato nadaljuje z nalogo, lahko od začetka ali pa od točke, kjer je bil ustavljen, vendar se ocene, ki so bile dodeljene pred ustavitvijo naloge ostajajo nespremenjene.
- Vstop v tekmovalni prostor **pred znakom zvonca**.
- Vstop v tekmovalni prostor **po preteku 45 sekund** po znaku zvonca, vendar **še znotraj 90 sekund**.
- Pri prostih programih z glasbo: vstop v tekmovalni prostor po preteku 30 sekund od začetka glasbe.
- Za **večkratno uporabo jahačevega glasu** ali **klikanjem jezika**.
- Jahači, ki ne vzamejo **vajeti v eno roko pri pozdravu**.

Izključitev

Razlogi za izključitev so:

- **Šepanje.** V primeru izrazitega šepanja sodnik na C obvesti jahača, da je izključen in na njegovo odločitev ni možna pritožba.
- **Upiranje.** Vsako konjevo upiranje, ki je daljše od 20 sekund se kaznuje z izključitvijo. V primeru, da se konj upira in s tem ogroža jahača, konja, uradno osebo ali gledalce se zaradi varnosti lahko jahača izključi tudi pred pretekom 20 sekund.
- **Padec.** V primeru padca jahača in /ali konja, je jahač izključen.
- Odhod iz jahališča med nastopom. Če konj stopi med nastopom z vsemi štirimi nogami iz tekmovalnega prostora je izključen.
- **Zunanja pomoč.** Vsaka zunanja pomoč z glasom, znaki, elektronske naprave ...se smatra kot nezakonita in nedovoljena pomoč jahaču ali njegovemu konju zato sta izključena.
- **Krvavitve.** Če sodnik na C sumi na svežo krvavitev kjerkoli na konjevem telesu, mora ustaviti nalogo in pregledati konja in če ugotovi svežo krvavitev sledi izključitev, ki je dokončna. Če pa sodnik med pregledom ugotovi, da sveže krvavitve ni, lahko konj nadaljuje in zaključi svoj nastop. Če stevard med pregledom po koncu naloge odkrije svežo kri v konjevih ustih ali na predelu ostrog, mora o tem obvestiti sodnika na C, ki pa par jahač/konj izključi. Če pa stevard odkrije kri kjerkoli drugje na telesu konja, se par jahač/konj ne izključi avtomatsko ampak sodnik na C na podlagi veterinarjevega nasveta odloči ali je konj sposoben nadaljevati tekmovanje na turnirju. V primeru, da je konj izključen iz naštetih razlogov, ga mora veterinar pregledati še pred naslednjim tekmovanjem, da ugotovi ali je sposoben tekrovati naslednji dan. Na odločitev veterinarja ni možna pritožba.
- Če par jahač/konj nista sposobna odjahati težavnostne stopnje naloge.
- Če je nastop škodljiv za dobrobit konja in je vidno neprimerno jahanje.
- Če par jahač/konj ne pride v tekmovalni prostor v 90 sekundah po znaku zvonca, razen v primeru, ko ima jahač tehten razlog in je o tem obveščen sodnik na C (izguba podkve...)
- Jahanje z nedovoljeno opremo (katera ni omenjena pri odbitku za druge napake).

Izvedba lika v predpisani točki/črki

Kadar je predvideno, da se mora vaja izvesti v določeni točki jahališča jo je potrebno izvesti v trenutku, ko je telo jahača v sredini te točke/črke.

Začetek/Konec naloge

Naloga se prične, ko jahač vstopi v tekmovalni prostor pri črki A in se konča po pozdravu na koncu naloge, ko konj stopi naprej. Jahač mora zapustiti tekmovalni prostor kot je predpisano v nalogi.

Prekinitev tekmovanja

V primeru tehničnih težav ali ekstremnih vremenskih pogojev, ki ovirajo tekmovanje, sodnik na C prekine tekmovanje z znakom zvonca. Če so v tekmovalnem prostoru razni predmeti, ki ovirajo jahača, sodnik na C prekine tekmovanje, dokler ovire niso odstranjene. Jahač nato lahko nadaljuje s tekmovanjem.

Podelitev nagrad

Udeležba na podelitvi nagrad za najboljše uvrščene pare jahač/konj je obvezna. Neopravičena odsotnost pomeni izgubo uvrstitve. Sodniški zbor lahko izjemoma dovoli udeležbo na podelitvi brez konj ali z drugim konjem. Jahačeva obleka in konjeva oprema morata biti iste kot na tekmovanju, dovoljene so bele ali črne bandaže, čepki v ušesih in bič.

Potek podelitev

Vstop konjev: zmagovalec prvi, ostala dva se razvrstita za prvim. Postavitev: zmagovalec spredaj, drugi desno in tretji levo za prvim oba pomaknjena nekoliko nazaj.

Zmagovalcem čestita sodnik na C in predstavnik organizacijskega odbora. Sledi častni krog vseh prejemnikov nagrad ob glasbi, ki ga povede zmagovalec v galopu na desno stran. Zmagovalec naredi še en častni krog in zapusti jahališče preko sredinske linije.

Prevzem ocenjevalnih listov

Jahači lahko po koncu kategorije v kateri so nastopali dobijo svoje ocenjevalne liste od vseh sodnikov, ki so jahača ocenili. Ocenjevalni listi se do konca tekmovalnega dne hranijo pri osebi, ki je zadolžena za računalniško obdelavo na tekmovanju. Ocenjevalni listi so jahačem v pregled in pomoč pri nadaljnjem treningu, saj so pri nižjih ocenah vedno podane pripombe, zakaj je bila nižja ocena dana in prav tako na koncu naloge pri splošnem vtisu sodniki napišejo kako izboljšati celoten nastop ali na kaj mora biti jahač v prihodnje pozoren. Sodniki so razporejeni na različnih pozicijah, kar pomeni, da se določen lik, ki ga tekmovalec na določeni črki izvede iz različnih sodniških pozicij vidi različno. Zato se tudi ocene lahko včasih precej razlikujejo. Sodniške ocene so dokončne. V primeru pa, da tekmovalec želi razlago za določeno sodniško oceno, lahko na vljuden način z ocenjevalno polo takoj po koncu tekmovanja pristopi k sodniku in ga prosi za pojasnilo.

17. OSTALA DRESURNA PRAVILA

V tem priročniku so opisana osnovna dresurna pravila in so lahko v pomoč jahačem, ki se pripravljajo za opravljanje dresurne licence. Vsa ostala podrobnejša pravila pa so opisana v propozicijah za dresurno jahanje, v FEI dresurnem pravilniku in Splošnem pravilniku. Vsa ta pravila se vsako leto v začetku leta posodobijo in objavijo na spletni strani Konjeniške zveze Slovenije, tekmovalci pa jih morajo spremljati, da so poučeni o novostih v prihajajoči tekmovalni sezoni.

18. VIRI IN LITERATURA

Povzeto po:

1. FEI Dressage Handbook (2016) Guidelines for judging. Switzerland;
2. FEI Dressage rules (2021). Switzerland;
3. KZS Propozicije za tekmovanja v dresurnem jahanju (2021).